

Otázky ke kardiologické atestaci:

Vrozené srdeční vady

Jana Popelová

Kardiocentrum - kardiochirurgie

Nemocnice Na Homolce

Praha 5

České kardiologické dny, Praha, 28.-29.11. 2013

Proč se má dospělý kardiolog zabývat VSV ?

- Dospělých s VSV neustále přibývá !!
- Přibývá pacientů s komplexními VSV po složitých operacích v dětství !!
- Hemodynamická závažnost původně nevýznamné VSV se může v průběhu života podstatně zvýšit.
- Diagnóza z dětství může být nepřesná
- VSV může být objevena až v dospělosti
- I po úspěšných operacích VSV v dětství se často vyskytují reziduální nálezy a pozdní komplikace
- VSV se kombinují a interferují s chorobami dospělého věku (ICHS, hypertenze, získané srdeční vady, tromboembolické komplikace, DM, CHOPN, CHRI, aj.)

Guidelines pro VSV v dospělosti

- ACC/AHA Guidelines for the management of Adults with Congenital Heart Disease.
Warnes CA et al. Circulation 2008;118:e714-833, JACC 2008;52(23)e1-121
- ESC Guidelines for the management of grown-up congenital heart disease (new version 2010).
Baumgartner H et al. European Heart J 2010;31:2915-2957
- ESC Guidelines on the management of cardiovascular diseases during pregnancy
Regitz-Zagrosek V, et al. European Heart J 2011;32:3147–3197
- Doporučení ČKS pro dg a léčbu VSV
Popelová J, Cor Vasa, 2002;44(9):K165-182.

Definice:

- Vrozená srdeční vada (VSV) je morfologická anomálie srdce a velkých cév, přítomná při narození.
Klinicky se může projevit kdykoliv v průběhu života.
- Mezi VSV v klasickém pojetí nejsou zařazeny kardiomyopatie ani arytmie bez strukturální poruchy, i když jsou přítomny při narození a mají genetický podklad.

Vrozené odchylky, které nejsou počítány mezi VSV při určování prevalence:

- otevřené foramen ovale (PFO, FOA): 20 – 30 % běžné populace, není to vada s hemodynamickým významem, ale s predispozicí k paradoxní embolizaci
- bikuspidální chlopeň aorty (BAO): 1 – 2 % běžné populace, porucha funkce BAO vzniká nejčastěji až v průběhu života. Mezi VSV jsou většinou počítány jen aortální vady přítomné v dětství.
- otevřená tepenná dučej (DAP) u předčasně narozených dětí: častá, uzavírá se spontánně nebo farmakologicky. Otevřená tepenná dučej je považována za VSV, je-li široce otevřena ve 2. týdnu života a později.

Dělení VSV podle morfologie a embryonálního vývoje

- anomálie viscero-atriálního situ (sy heterotaxe)
 - anomálie septace (ASD, VSD, AVSD)
 - anomálie AV chlopní (Ebsteinova anomálie trik.chl., aj.)
 - anomálie komor
 - anomálie výtokového traktu (RVOT, LVOT)
 - konotrunkální anomálie (TOF, dvojitý výtokové komory, TGA..)
 - anomálie aortálního oblouku (COA, interrupce Ao, PDA)
 - anomálie žilní (systém. žil, anomální návrat plicních žil, aj.)
 - anomálie koronárních tepen (ALCA, píštěle, aneurysmata)
 - sy hypoplastického levého srdce
 - anomálie rotace komor (looping), (CTGA)
- aj.

Jednodušší vrožené srdeční vady

Zkratové vady:

- defekt septa síní typ secundum
- defekt septa síní typ sinus venosus + PAPVD
- defekt septa síní typ primum (= inkompletní AVSD)
- parciální anomální návrat plicních žil (PAPVD)
- izolovaný defekt komorového septa
- otevřená tepenná dučeť

Klinické dělení

„pre-trikuspidální“

- Ebsteinova anomálie trikuspidální chlopně (+ASD/PFO)

Bez zkratu:

- vrožené vady aortální chlopně
- izolovaná pulmonální stenóza (x PS může být spojena s ASD i VSD)
- koarktace aorty

Komplexní vrožené srdeční vady často s pravo-levým zkratem před korekcí

- Fallotova tetralogie, dvojitá pravá komora (DORV)
- transpozice velkých tepen
- pulmonální atrézie ± defekt komorového septa
- trikuspidální nebo mitrální atrézie
- funkčně společná komora (dvojitá levá komora DILV)
- totální anomální návrat plicních žil (TAPVD), aj.
- kompletní defekt atrio-ventrikulárního septa
- vroženě korigovaná transpozice velkých tepen

Kritické VSV u novorozenců - 35 %

Těžká cyanóza nebo těžké srdeční selhání nebo kombinace obou příznaků nebo časná úmrtí

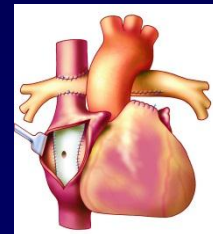
- transpozice velkých tepen
- pulmonální atrézie
- kritická aortální stenóza
- kritická koarktace aorty
- syndrom hypoplastického levého srdce
- trikuspidální atrézie
- dvojitá levá komora

→ Je nutná katetrizační intervence nebo operace co nejdříve po narození

→ U vad závislých na otevřené tepenné dučejí (ductus-dependentních) - farmakologické udržení otevřené dučejí (prostaglandiny)

VSV s nejkritičnějším prognózou v dospělosti

- Eisenmengerův syndrom = extrémní forma PAH u zkratové vady
- VSV se systémovou pravou komorou
(transpozice velkých tepen řešená korekcí dle Mustarda, Senninga; vrozně korigovaná transpozice velkých tepen a jiné komplexní VSV)
- komplexní cyanotické VSV neoperované nebo řešené pouze spojkovou paliací
- vady s Fontanovskou cirkulací
(univentrikulární cirkulace - TCPC, klasická Fontanova korekce)
trikuspidální atrézie, dvojitá LK a jiné typy funkčně společných komor bez PH !!!

Dělení VSV podle četnosti

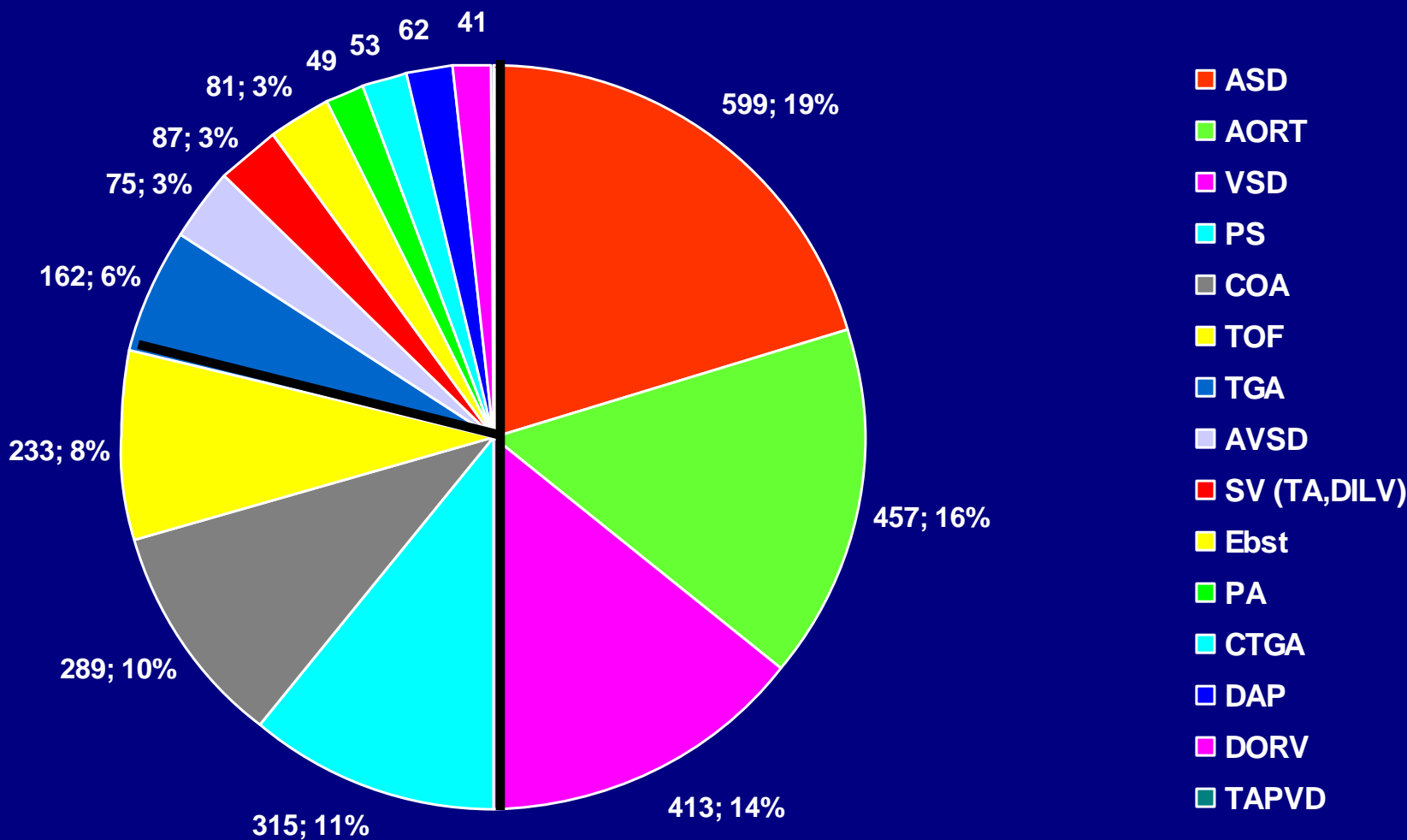
Děti

Dospělí

VSD :	30-40 %	20%
ASD:	9%	30%
AS:	6-8%	BAO+AS+AR??
PS:	6-8%	7%
COA:	5%	8%
TGA:	5%	6%
TOF:	4%	7%
AVSD	4%	4%
PDA:	5%	
Ebsteinova anomálie	0,4%	3%
DORV		
PA,		
CCTGA, aj.		

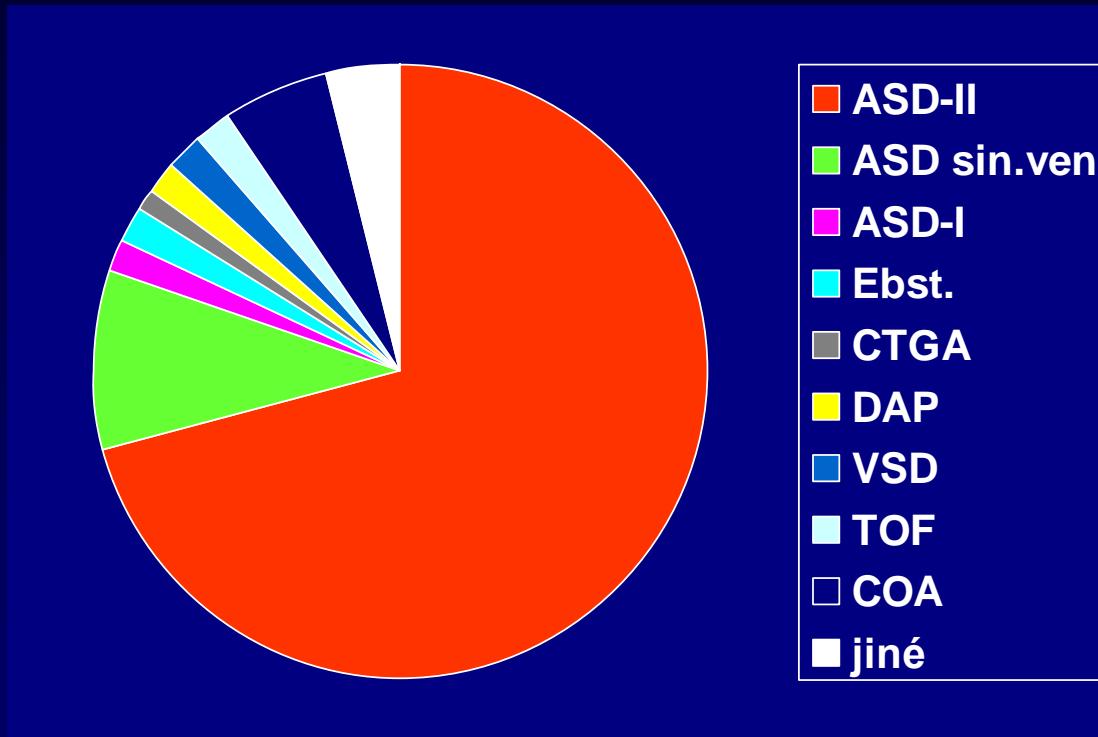
Spektrum dospělých pacientů s VSV v Centru v NNH

(N = 2814, prům.věk 40 let)

VSV nepoznané v dětství

- V našem souboru 2200 dospělých s VSV bylo 17% VSV objevených až v dospělosti
(Popelová, 2008)

pozn.- nejsou uvedeny bikuspidální chlopně aorty – nejvíce !!!

Prevalence VSV:

- 6 – 10 / 1000 živě narozených dětí
- Šamánek, 1999, BOSS (Bohemian Survival Study): **6,16**/1000 (815 569 dětí narozených v letech 1980-1990, klinické vyšetření pediatrem při narození, v 6 týdnech a 5 letech, při podezření na VSV ad DKC FNM)
- Hoffman, 1995: **10**/1000 živě naroz. dětí
- Robida, 1997: **12,3**/1000 (všechny narozené děti echo, MRI)

VSV se vyskytuje:

20 % spontánně potracených plodů

10 % mrtvě narozených dětí

1% živě narozených dětí

(Hoffman, 1995)

Přežívání VSV do dospělosti

- přežívání dětí s VSV do 15 let:

1956 - 1980	67 %
1980 – 1990	77 %
v současnosti	90 %

(Šamánek, 1999, Warnes, 2001, Somerville, 2002)

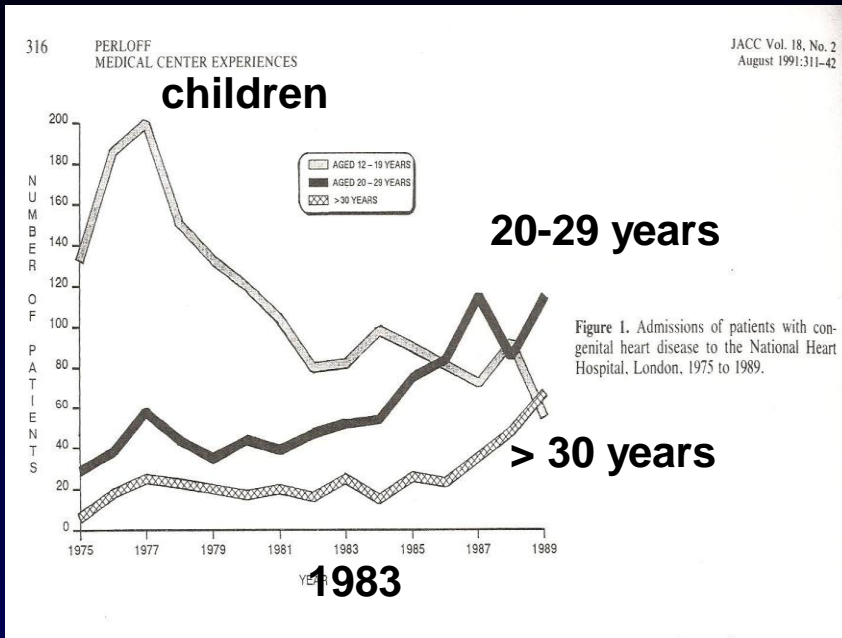
- ročně přibývá v ČR cca 500 dospělých s VSV
- v ČR: 10 tis. dětí a 25 tis. dospělých s VSV

(Popelová, Cor Vasa, 2002)

- dospělých s VSV je 2,5x více než dětí s VSV
- odhadovaný počet dospělých žijících s VSV je asi 2800 na jeden milion obyvatel

(32.konference v Bethesdě, Warnes CA, Circulation, 2001)

Počet dospělých s VSV narůstá !

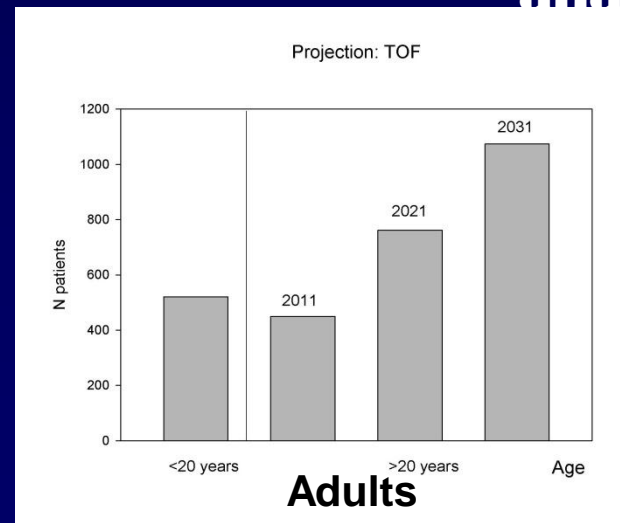
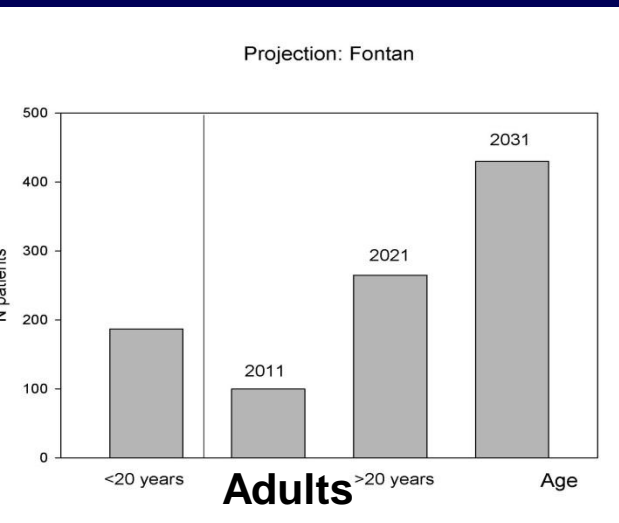
- od 80.let prudce narůstá počet hospitalizací dospělých s VSV

*Perloff, JACC, 1991
22nd Bethesda Conference*

**Dředpoklad nárůstu
dospělých s komplexní VSV
v následujících 20 letech dle
analýzy DKC**

Fontan: 4,5x ↑

TOF: 2,5x ↑

*Grafy poskytl laskavě
prof. MUDr. Jan Janoušek a prof.
MUDr. Václav Chaloupecký
Dětské Kardiocentrum*

Organizace dlouhodobé kardiologické péče o VSV v dospělosti (GUCH = grown-up congenital heart disease)

- úroveň 1: specializované centrum: (v ČR 2-3)
zajištění péče o komplexní a vzácné VSV,
zajištění diagnostiky a reoperací u dospělých s VSV,
zajištění primooperací složitých nebo vzácných VSV v dospělosti,
diagnostika nejasných stavů s anamnézou VSV,
poskytuje konsultace pro nižší centra, poradenství pro ženy před těhotenstvím.
úzká spolupráce s Dětským Kardiocentrem a s transplantačními centry
- úroveň 2: poradna pro dospělé s VSV v lokálním centru ve spolupráci se specializovaným centrem: stabilizované VSV
(v ČR v každém komplexním kardiiovaskulárním centru)
- úroveň 3: kardiologie bez specializace:
péče o vyřešené jednoduché VSV bez reziduálních nálezů,
běžné kontroly a běžná vyšetření pacientů sledovaných ve vyšších centrech
možnost konsultace s vyššími centry

úroveň 1+2: vyžaduje až 50% VSV v dospělosti

Reoperace, primooperace nebo intervence u VSV v dospělosti

- více než polovina všech dospělých s VSV

vady neoperované v dětství:

- ASD
- koarktace aorty
- BAO
- Ebsteinova anomálie trikuspidální chlopně
- CCTGA, aj.

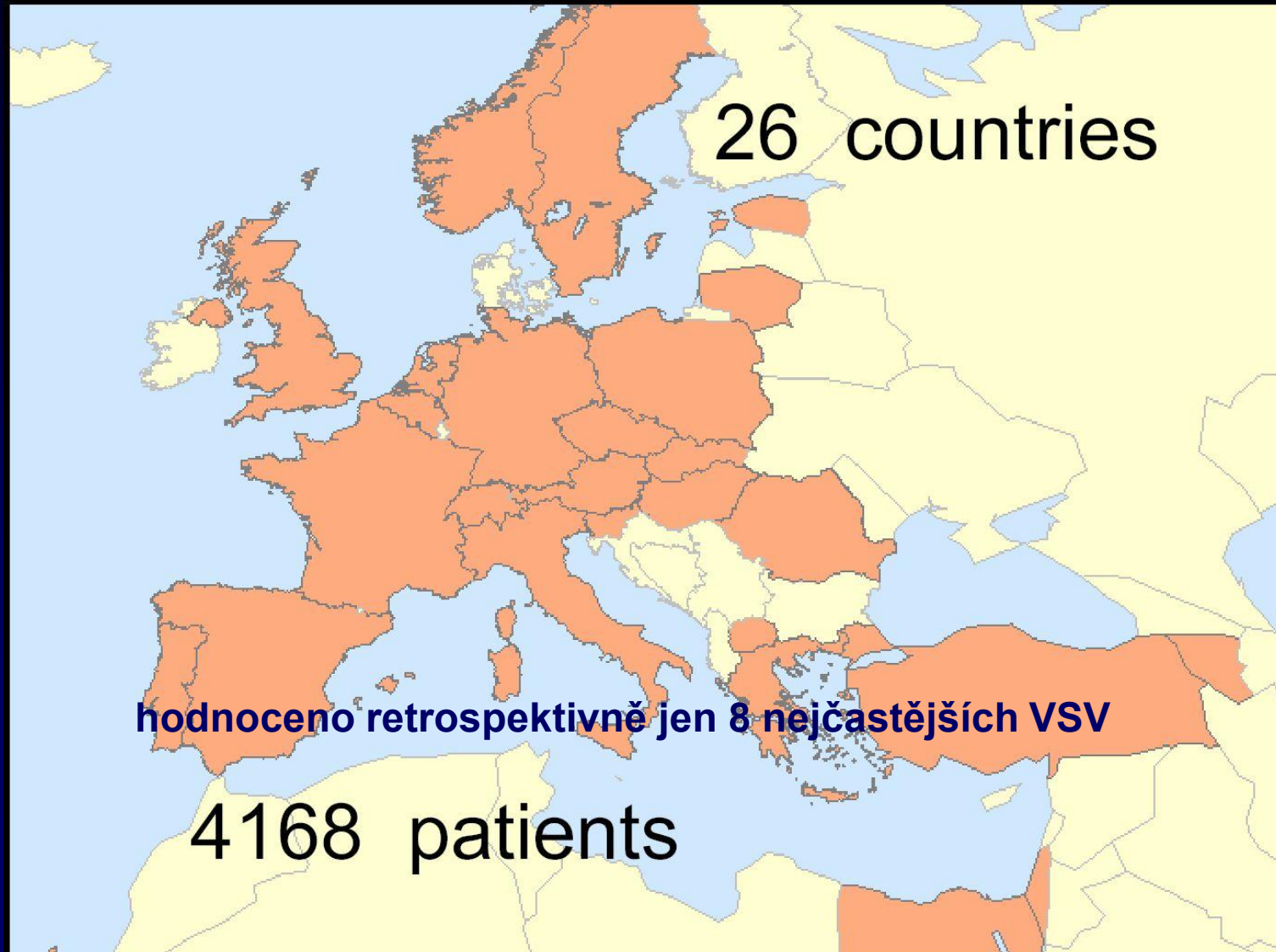
vady operované v dětství

- VSV s homografty (pulmonální, aortální)
- Fallotova tetralogie
- AVSD
- rekoarktace aorty
- Rossova operace
- klasická Fontanova korekce, někteří pac. s TCPC
- a další.....

Nejčastější reziduální nálezy po operaci VSV

ASD secundum	mitrální a trikuspidální regurgitace, rezid. zkrat
inkompletní AVSD	mitrální regurgitace-cleft, obstrukce LVOT
VSD	reziduální zkrat, aortální regurgitace, plicní hypertenze
Fallotova tetralogie	pulmonální regurgitace, pulm.stenóza, VSD, aortální regurgitace, trikuspidální regurgitace
Ebsteinova anomálie	trikuspidální regurgitace
pulmonální stenóza	pulmonální regurgitace
aortální stenóza po BVP	restenóza, aortální regurgitace
pulmonální atrézie	degenerace pulmon. homograftu, periferní stenózy plicnice, plicní hypertenze
koarktace aorty	rekoarktace, hypertenze, aortální vady, dilatace aorty
TGA po Mustardově, Senningově korekci	dysfunkce systémové pravé komory, regurgitace na systémové trikuspidální chlopni
Fontanovská cirkulace	arytmie, dysfunkce komory, regurgitace na AV chlopních, tromby v konduitu, plicní embolizace, vysoký CŽT, enteropatie se ztrátou proteinů

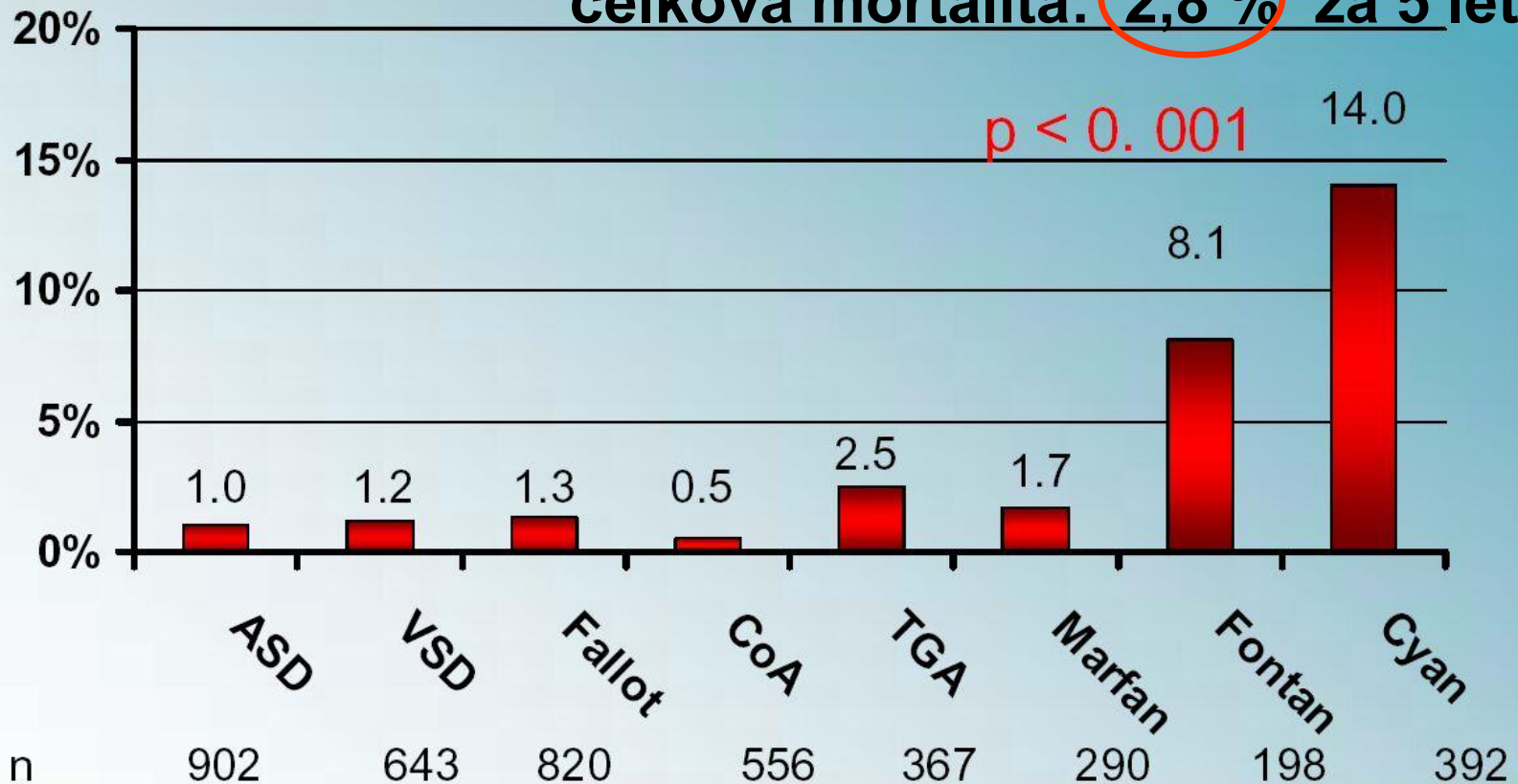
Euro Heart Survey – Adult congenital heart disease (2003-2004)

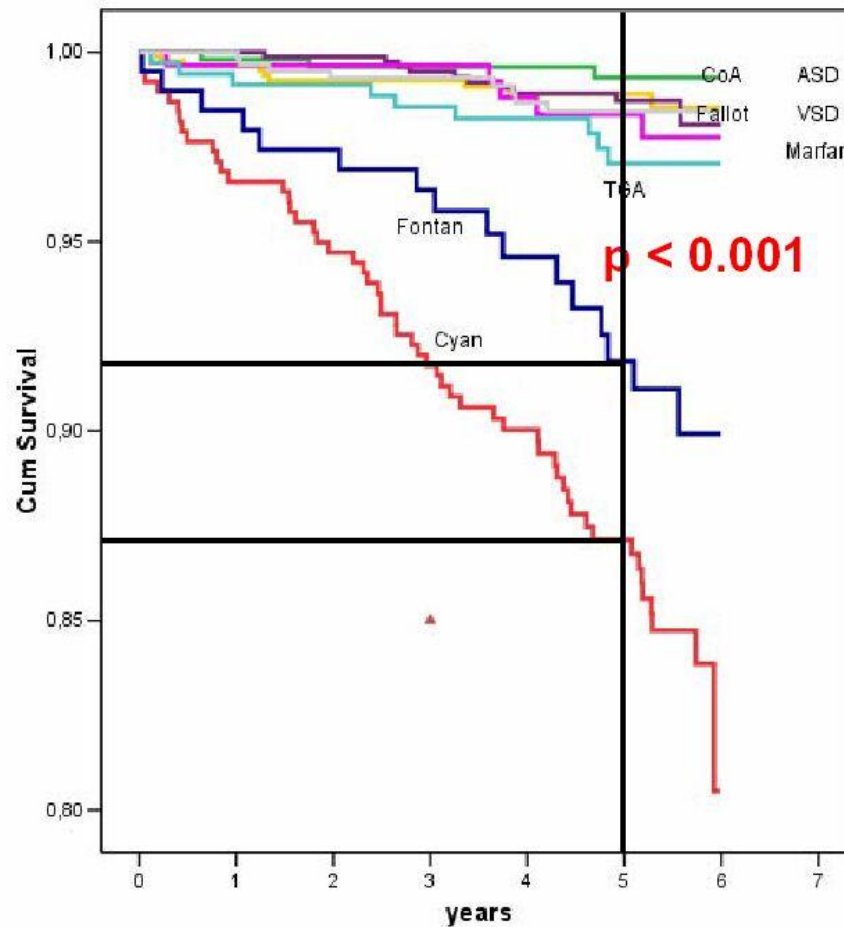
Euro Heart Survey, mortalita v průběhu 5 let, retrospektivně

Mortality by Defect

celková mortalita: **2,8 %** za 5 let

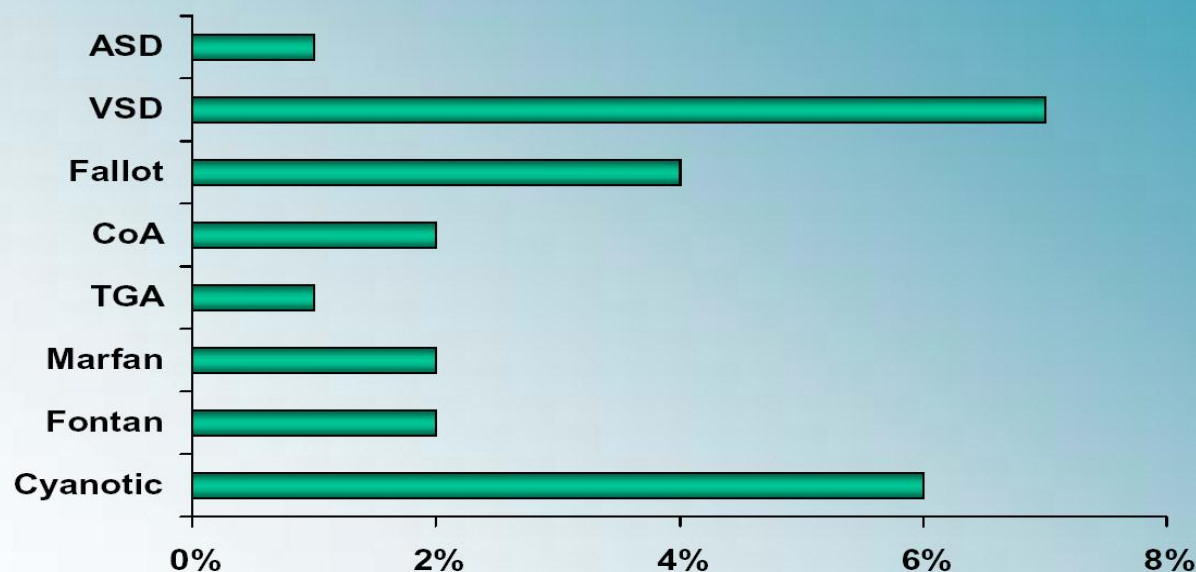

Kaplan-Meier Survival Analysis

IE u VSV v dospělosti

Prior endocarditis (3%)

x nejsou
hodnoceny
BAO !!!

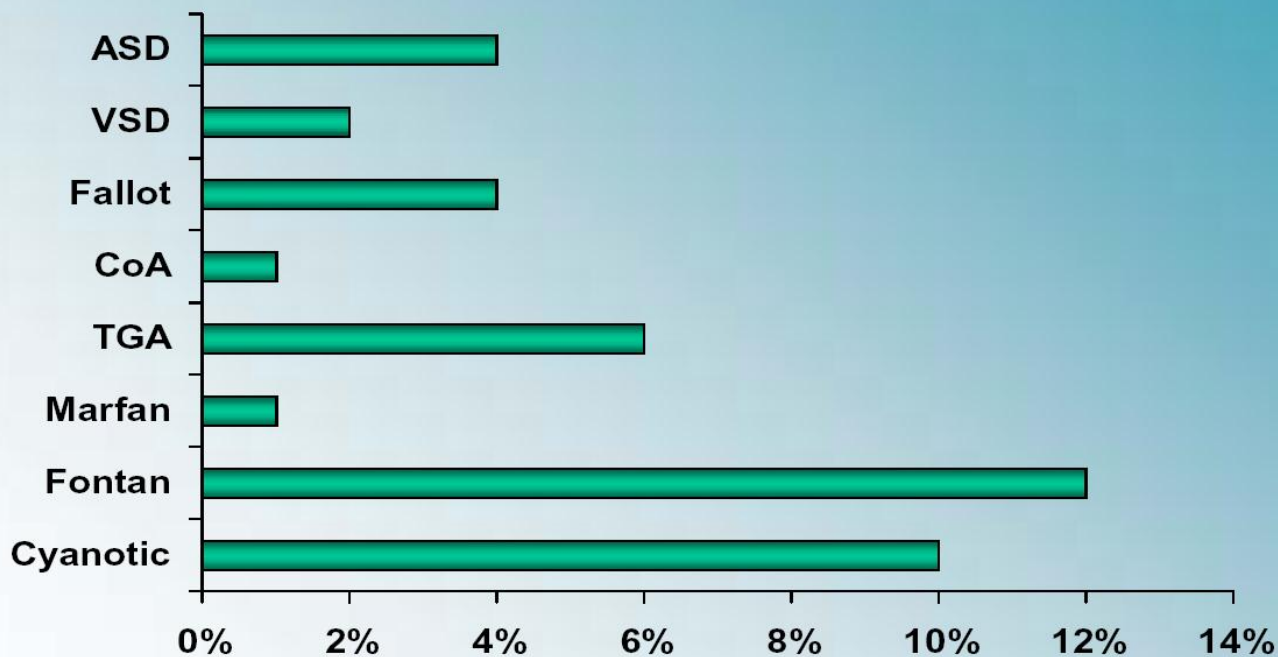
Euro Heart Survey on Adult Congenital Heart Disease

Náš soubor: 2200 dosp.pac. s VSV, sledování 10 let : **IE u 1,8 %**
50% IE: BAO, ostatní: TOF, VSD, cyanot.VSV, mechan. protézy, HMGR

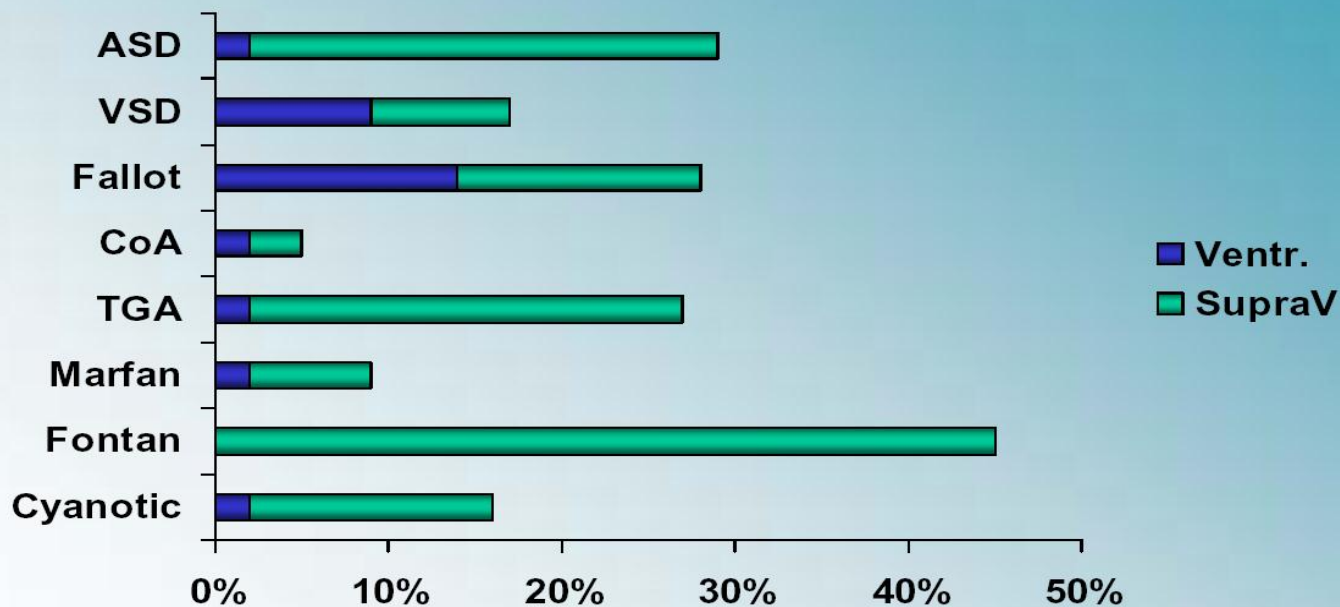
CMP nebo TIA u dospělých s VSV

Prior stroke/TIA (4%)

Arytmie u VSV v dospělosti

Prior arrhythmias (22%)

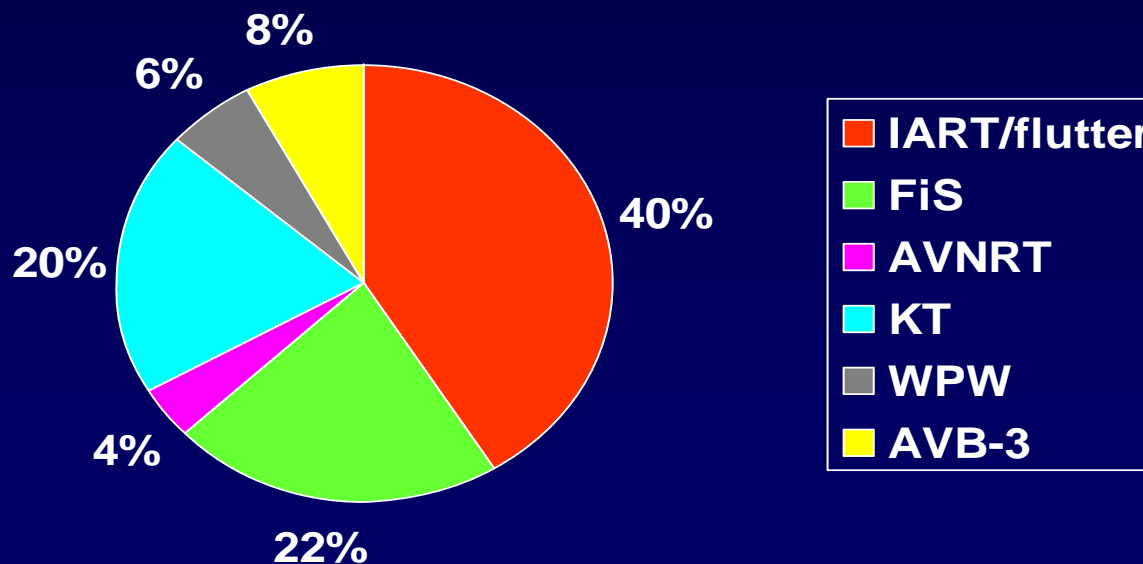
Euro Heart Survey on Adult Congenital Heart Disease

Nejsou hodnoceny komplexní VSV, PA, DORV a jiné

Arytmie u dospělých s VSV

- Výskyt arytmií u VSV v dospělosti stoupá s věkem
- Náhlá smrt je u VSV 100x častější než v běžné populaci
- Nejčastější arytmií u dosp. VSV je IART, riziko převodu 1:1 s hemodynamickým důsledkem (synkopa, srd.selhání, náhlá smrt !!)
- 2200 dospělých s VSV, prům. věk 40 let
- 20% operovaných v letech 2005-8 mělo chirurgický antiarytmický výkon

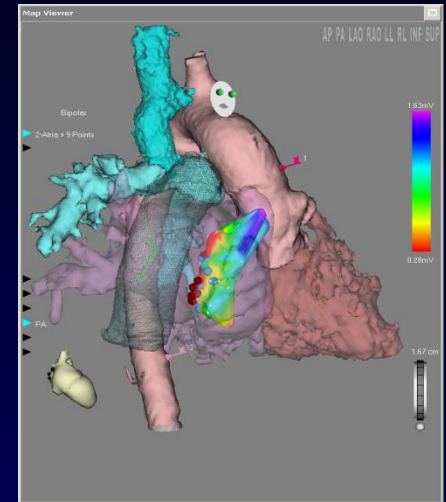

Arytmie u dospělých s VSV

Specializovaná centra s dostatkem zkušeností

U komplexních VSV, TCPC, aj. je při RFA vhodný systém dálkové magnetické navigace

+ současné KCH řešení hemodynamicky významných reziduálních nálezů !!!

Rizikové faktory mortality u operací dospělých s VSV v Nemocnici na Homolce 2005-2010

počet operací: 459 pac., hospitalizační mortalita: 7 pac., pozdní mortalita: 6 pac.
reoperace po operaci v dětství tvořily 38 % !!

	alive: 446	dead: 13 (early+late mortality)	p	OR
women	221 (51 %)	9 (69 %)	0,203	2,13
age over 40 years	209 (46,9 %)	7 (53,8 %)	0,619	1,32
pulmonary hypertension	48 (10,8 %)	4 (30,8 %)	0,072	3,68
reoperation	171 (38 %)	7 (53,8)	0,258	1,88
operation of 3-4 valves	11 (2,46 %)	1 (7,6 %)	0,244	3,3
cyanosis before oper.	9 (2 %)	4 (30,8 %)	< 0,001	21,59
NYHA 3 – 4	130 (29 %)	13 (100 %)	< 0,001	> 100
dysfunction of LV LVEF ≤ 35 %	6 (1,34 %)	2 (15,4 %)	< 0,0001	13,33
dysfunction of RV RVEF ≤ 35 %	21 (4,7 %)	5 (38 %)	< 0,0001	12,65

Závěr

- každý kardiolog musí mít základní znalosti o VSV, jejich morfologii, hemodynamice, reziduálních nálezech a možných komplikacích
- dospělí s VSV by měli být konsultováni ve specializovaných centrech i v době, kdy nemají velké obtíže
- péče o komplexní a vzácné VSV musí být zajištěna v centrech s dostatkem zkušeností a dobrými kardiochirurgickými výsledky